

คู่มือการปฏิบัติงาน

กระบวนการวิจัย

ด้านเศรษฐกิจการเกษตร

ส่วนวิจัยและประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12

คู่มือการปฏิบัติงาน: กระบวนการวิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร

คู่มือการปฏิบัติงานเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานอย่างละเอียด ตั้งแต่การกำหนดหัวข้อวิจัยไปจนถึงการเผยแพร่ผลงาน ทำให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นระบบ ทำให้ผู้วิจัยทราบว่าควรทำอะไร ในช่วงเวลาใด และใครเป็นผู้เกี่ยวข้องในแต่ละขั้นตอน สิ่งนี้ช่วยลดความสับสน และป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ขาดทิศทาง โดยประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดหัวข้อวิจัยด้านเศรษฐกิจการเกษตร

ในขั้นตอนแรกของกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยต้องเริ่มต้นจากการกำหนดหัวข้อวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญและมีความเป็นไปได้ในการศึกษา โดยจะต้องศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลเบื้องต้นจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจในประเด็นปัญหาและขอบเขตของการวิจัยที่จะดำเนินการ การเลือกหัวข้อที่เหมาะสมจะช่วยให้การวิจัยมีเป้าหมายชัดเจนและสามารถตอบโจทย์ได้ตรงประเด็น โดยระยะเวลาในการดำเนินการในขั้นตอนนี้คือ 30 วัน โดยมีส่วนวิจัยและประเมินผล (สวป. สศท.12) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักในการสนับสนุนและตรวจสอบกระบวนการกำหนดหัวข้อ

2. การจัดทำและเสนอแนวคิดการวิจัย (Concept Idea)

เมื่อหัวข้อวิจัยได้รับการกำหนดแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การจัดทำแนวคิดการวิจัย (Concept Idea) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยต้องร่างแนวทางเบื้องต้นในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย และวิธีการวิจัย จากนั้นจะนำเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยและประเมินผล เพื่อให้ความเห็นและตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการ หากคณะกรรมการพบว่ามีประเด็นที่ต้องแก้ไขหรือปรับปรุง ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการแก้ไขแนวคิดดังกล่าวก่อนจะเข้าสู่ขั้นตอนถัดไป ระยะเวลาดำเนินการในขั้นตอนนี้อยู่ที่ 15 วัน

โดยหลังจากที่แนวคิดการวิจัยได้รับการนำเสนอ ขั้นตอนการพิจารณาแนวคิดการวิจัยจะเกิดขึ้น โดยคณะกรรมการจะทำการตรวจสอบและพิจารณาว่าแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่ กระบวนการนี้ใช้เวลาเพียง 1 วัน หากไม่ผ่านการพิจารณา ผู้วิจัยจะต้องนำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการมาปรับปรุงต่อไป โดยมี สวป. สศท.12 เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำและติดตามการปรับปรุงงาน

3. การจัดทำและเสนอเค้าโครงการวิจัย (Research Proposal)

เมื่อแนวคิดการวิจัยได้รับการอนุมัติ ขั้นตอนถัดมา คือ การจัดทำเค้าโครงการวิจัย (Research Proposal) และแบบสอบถามวิจัย ซึ่งเป็นการกำหนดโครงสร้างและลำดับขั้นตอนของการวิจัยอย่างละเอียด ประกอบด้วย (ดูรายละเอียดได้จากคู่มือการจัดทำเอกสารของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ตาม QR code หน้า 4)

1. ชื่อเรื่อง
2. ประเภทเอกสาร
3. ชื่อผู้เสนอโครงการ
4. ชื่อกรรมการหลัก (ผู้วิจารณ์หลัก)
5. ความสำคัญของการวิจัย
6. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
7. ขอบเขตการวิจัย
8. การตรวจเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
9. วิธีการวิจัย

10. นิยามศัพท์เฉพาะ (ถ้ามี)
11. แผนการปฏิบัติงานและงบประมาณ
12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
13. บรรณานุกรม

โดยเค้าโครงวิจัยจะถูกนำเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอีกครั้ง เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้องตามแนวทางในเค้าโครงการวิจัย ซึ่งในกรณีที่มีการแก้ไขหรือเพิ่มเติม ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการตามคำแนะนำ ทั้งนี้ การจัดทำเค้าโครงใช้เวลาทั้งสิ้น 30 วัน

4. การออกพื้นที่เพื่อสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อเค้าโครงการวิจัยได้รับการพิจารณา ผู้วิจัยจะเข้าสู่กระบวนการสำรวจและเก็บข้อมูลในพื้นที่จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษ เช่น เกษตรกร ผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งการเก็บข้อมูลจะต้องดำเนินการอย่างละเอียดและรอบคอบเพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือ ขั้นตอนนี้ใช้เวลาประมาณ 120 วัน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ต้องออกพื้นที่และประสานงานกับหลายฝ่าย

5. การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล และการจัดทำรายงานวิจัย

เมื่อข้อมูลถูกเก็บรวบรวมเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล รวมถึงการจัดทำรายงานวิจัย โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะต้องนำข้อมูลทั้งจากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์อย่างละเอียด โดยอาศัยเทคนิคทางสถิติและเครื่องมือวิจัยที่เหมาะสม การจัดทำรายงานนี้ใช้เวลาประมาณ 90 วัน โดยองค์ประกอบของรายงานวิจัย มีดังนี้ (ดูรายละเอียดได้จากคู่มือการจัดทำเอกสารของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ตาม QR code หน้า 4)

1. ส่วนนำ ประกอบด้วย หน้าปกนอก หน้าปกใน บทคัดย่อ คำนำ และสารบัญ
2. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทนำ บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี บทที่ 3 ข้อมูลทั่วไป บทที่ 4 ผลการศึกษา และบทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ
3. ส่วนอ้างอิง ประกอบด้วย บรรณานุกรม และภาคผนวก

6. การนำเสนอผลการศึกษา

เมื่อรายงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจะต้องจัดเตรียมเอกสารสำหรับการนำเสนอผลการศึกษา เช่น PowerPoint หรือ Canva โดยรายงานดังกล่าวจะถูกสรุปใจความสำคัญเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัยและประเมินผล เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ทั้งนี้ หากคณะกรรมการมีมติไม่ให้รายงานวิจัยผ่านการพิจารณา ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาของรายงานวิจัยตามข้อคิดเห็นของที่ประชุม โดยกระบวนการปรับปรุงนี้อาจใช้เวลาประมาณ 30 วัน โดยผู้วิจัยต้องนำเนื้อหาที่แก้ไขเข้าสู่กระบวนการพิจารณาอีกครั้ง แต่หากที่ประชุมมีมติให้ผ่านการพิจารณา ผู้วิจัยจะต้องปรับปรุงเนื้อหาตามข้อคิดเห็นของคณะกรรมการ ประมาณ 20 วัน ก่อนจะนำเสนอให้ผู้วิจารณ์หลัก (Reviewer) พิจารณา ประมาณ 10 วัน โดยในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยอาจจะต้องปรับแก้ไขเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของผู้วิจารณ์หลักเพิ่มเติม เพื่อให้มั่นใจว่ารายงานวิจัยมีความครบถ้วนสมบูรณ์

7. การจัดทำรูปเล่มและเผยแพร่งานวิจัย

ขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการคือการจัดทำรูปเล่มรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ซึ่งจะถูกนำไปตีพิมพ์และเผยแพร่ต่อสาธารณะ การดำเนินการในขั้นตอนนี้ใช้เวลา 30 วัน โดยมี สวป. สศท.12 เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประสานงานกับส่วนประชาสัมพันธ์เพื่อขอเลขที่เอกสารวิจัย ดูแลการจัดพิมพ์รายงานฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่ต่อสาธารณะ เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เวทีวิชาการ และมหาวิทยาลัย เป็นต้น

ส่วนวิจัยและประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 12
ธันวาคม 2567

คู่มือการจัดทำเอกสารของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร